

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izven nedejlo in praznika. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inserati davek posebej. Rokopisni se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Dr. Spaho-up in nade režimovcev

Kleroradikali se potegujejo za njegovo podporo, da bi odrinili demokrate, Davidovič pa bi z njegovo pomočjo hotel izigrati radikale — Radikali pripravljajo krizo vlade — Konflikt v finančnem odboru

— Beograd, 12. decembra. Na zunanjo glasovno vladno krizo trenutno sicer utihnila in glasilo ministrskega predsednika dr. Korošca je že zmagovalno poročalo, da je vsaka nevarnost krize odstranjena, toda za kulise se nadaljuje natezanje med radikali in demokrate. V demokratski stranki je sicer prevladala struja dr. Marinkovića, o katerem je znano, da je vnet pristaša sedanje hegemonističnega režima, toda radikali s tem še niso zadovoljni in hočejo enkrat za vselej obračunati z Ljubo Davidovičem, ki je vladil že čisto povzročil neprijetnosti.

Radikali sedaj samo še iščejo ugodne prilike in zunanje povoda za vladno krizo. Poprej pa si hočejo še zagotoviti podporo muslimanom tako, da bi po izključitvi Ljube Davidovića ostala na krmlju trojna koalicija, koalicija radikalov, klerikalcev in muslimanov. Radikalom bi bila taka solucija še najbolj všeč, ker bi bili potem neomeje-

ni gospodarji v vladi.

Zato so se sedaj vrgli z vso vehemenco na muslimane, da jih kar najbolj navežejo nase. Dr. Spaho, ki se je snoči vrnil iz Sarajeva, je bil še včeraj zvečer pozvan k dr. Korošču, kjer ga je čakal tudi Velja Vukičević. Dr. Korošec in Vukičević sta obljubila muslimanom izpolnitev vseh njihovih zahtev, če se zavežejo, da bodo še nadalje podpirali sedanji režim. Dr. Spaho si je izgovoril rok za premislek in bo tekmo jutrišnjega dne po posvetovanju s svojimi strankarskimi prijatelji definitivno odgovoril.

Pa tudi demokrate ne drže rok krizem. Jedva je dr. Spaho zapustil kabinet ministrskega predsednika, ga je že čakalo vabilo na sestanek z Ljubo Davidovičem. Ljuba Davidovič se namreč sedaj, ko mu grozi nevarnost, da obide med dvema stoloma, zopet zavzema za obnovo svoječasne demokratske zajednice, to je parlamentarne koalicije

med demokrate in muslimani. Davidovič si obeta, da bi po obnovi demokratske zajednice mnogo lažje prišel v stike s KDK in tako prehitel radikale.

Dr. Spaho se je povabil Ljube Davidoviča odzval in danes ob 11. sta se sestala v kabinetu ministra trgovine. V političnih krogih sodijo, da se bo dr. Spaho odločil za radikale, kar bolj odgovarja njegovi oportunistični politiki.

Vse govori za to, da bodo radikali v tem slučaju izzvali krizo vlade. Že tri dni je opaziti v finančnem odboru njihovo oteževanje proti demokratom, zlasti proti ministru Peru Markoviču, katerega ne dajo zahtevanih kreditov. Pera Markovič se je snoči pritožil pri dr. Korošču, ki je danes sklical konferenco članov vlade večine v finančnem odboru, da skuša rešiti konflikt. Radikali bodo iz tega bržkone izzvali afero in krizo vlade, ki bi jim omogočala izrinuti demokrate iz vlade.

Hude zadrege klerikalcev radi osnove šolskega zakona

Poslanec Kremžar rotni proti zakonu, ki ga je predložila Koroševa vlada. — Prosvetni minister Grol grozi z ostavko. — «Framazonski» zakon ali ministrski stolček.

Beograd, 12. decembra. Nanovo zakrpana Koroševa vlada je že zopet dobila nevarno razpoko. Včeraj je namreč sekcija zakonodajnega odbora razpravljala o onem poglavju novega osnovnošolskega zakona, ki govori o verouku. Ironija usode je hotela, da je baš Koroševa vlada, ki ji načeluje katoliški duhovnik, predložila Narodni skupščini zakonski osnutek, ki naj izenači za vso državo osnovnošolski pouk in ki določa, da poučujejo vse predmete kvalificirani učitelji, torej tudi verouk. Člen 45 določa, da poučujejo tudi verouk učitelji duhovniki pa le tedaj, če na dotični šoli ni skupščinski zakonski osnutek, ki naj izenači. (To je namreč že sedaj v veljavi v Srbiji in Črni gori.)

Klerikali so prišli sedaj v hudo zadrego. Če pristanejo na to določbo, izgube doma eno svojih glavnih agitacijskih sredstev, ker bi ne mogli več očitati samostojnim demokratom, da «preganjajo» duhovnike iz šole. Nastopiti proti zakonu, ki ga je predložila vlada vrhovnega šefa slovenskega klerikalizma, dr. Korošca, je pa v teh fazah, ko se vlada itak vsak hip podira, tudi dokaj nerodno.

Ker pa se klerikali zavedajo, da ne bodo večno ostali v vladi, so se le odločili, da nastopijo proti tej določbi in reče pa na včerajšnji seji poslanec Kremžar zavijel nad glavami framazonov, s katerimi sedi v vladi g. Korošec, bridki meč in rotnel proti preganjanju svete katoliške vere. De-

mokrat in radikali so mu krepko odgovarjali in razvili se je prav interesantna debata. Poslanec Kremžar je zahteval, da mora zakon priznati vrhovno kontrolo duhovščine nad šolo in stavi predlog, da sme imenovati minister prosvete veroučitelje samo po predlogu duhovne oblasti. Takemu varstvu pa se je najodločneje uprl minister prosvete Milan Grol, ki je izjavil, da poda takoj demisijo, če bi odsek sprejel Kremžarjev predlog. Tako koaržen poslanec Kremžar seveda ni bil in je zato začel pletirati za kompromis. V Sloveniji naj bi se pustilo glavno besedo klerikalcem. Drugod pa naj napravijo kakor hočejo samo da ostane verno ljudstvo še nadalje v oblasti duhovščine in da imajo klerikali možnost preganjanja svobodnodelno učitelstvo. Ker pa ministri tudi na tako kupčijo ni hotel pristati, je bila razprava o tem členu na prošnjo poslanca Kremžarja odročena, da dobi od svojega šefa dr. Korošca in ljubljanskega škofa nadaljnja navodila, kaj mu je storiti, če bi prosvetni minister, na čigar strani je tudi večina zakonodajnega odbora, vendarle vztrajal pri svojem. «sveti katoliški cerkvi sovražnem» stališču.

Krize vlade se radi tega ni bati, ker so v demokratskih in radikalskih krogih pričarani, da bodo klerikali raje popustili kakor pa da bi odšli iz vlade. Saj so poslancu Kremžarju že davno očitali njegovi tovariši, da se je malo preveč zaletel in da ne kaže preveč izzivati s kulturnim bojem.

Mussolini pride v Lugano?

Akcija za likvidacijo sporov med Francijo in Italijo. — Važni sestanki med Briandom in Grandijem. — Mussolini se bo v Luganu ali v Milanu sestal z Briandom.

— Lugano, 12. decembra. Tukaj kroži govorice, da namerava Mussolini dopisati še med zasidanjem Sveta v Lugano Italijanske oblasti so še vprašale oblasti v tessinskem kantonu, ali bi lahko ob morebitnem obisku «visokih italijanskih osebnosti» prevzele garancijo, da se ne bi vršile protitalijanske demonstracije in da bi varnost dotičnih oseb zagotovila. Po drugi verziji namerava italijanska vlada povabiti Svet Društva narodov in zastopnike mednarodnega časopisa po zaključenem lugsanskem zasidanju v Milan, kjer bi se lahko Mussolini sestal s člani Sveta.

Italijanski državni podtajnik za zunanje zadeve Grandi je imel tekmo včerajšnje-ga dneva razgovore z nemškimi zunanji ministrom dr. Stresemannom in francoskim zunanji ministrom Briandom. Kakor se izve, je Grandi v razgovoru glede renaraciskega vprašanja zavzel stališče kot Anglija. V razgovoru z Briandom je italijanski državni tajnik predložil znane pri-

tožbe italijanske vlade, ki niso toliko naperjene proti Quai d'Orsayu kakor proti francoski policijski upravi Grandi bo jutri zapustil Lugano, da odpotuje v Angoro, kjer bo vrnil rimski obisk turškega zunanje-ga ministra Teftik Rušti Bega.

— Rim, 12. decembra. Listi ne objavljajo nikakih komentarjev o vesteh pariških listov, da je prišlo v Lugano med državnim tajnikom Grandijem in zunanji ministrom Briandom do francosko-italijanske pogodbe glede razširjenja italijanskih mej v Tripolisu in zagotovitve italijanskega državljanstva za italijanske priselence v Tisusis. «Giornale d'Italia» pripominja le toliko, da je samo znano, da bo Briand danes ali jutri vrnil obisk Grandiju. Dopisnik «Lavora d'Italia» meni, da se bodo pri tem obisku lahko obnovili prisilni odnosi med Italijo in Francijo. Dočim so ostale doslej vse take Briandove izjave mrtve črke, ni izključeno, da se hoče Briand sedaj resno približati Italiji.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 12. dec.

Policijska kronika je že več tednov suhoparna. V mestu se ne pripeti ničesar zanimivega. Sta samo dve možnosti: ali je Ljubljana res tako mirno in nedolžno mesto ali pa je policija napram časopisnim poročevalcem tako skozročna in namenoma noči dati nobenih informacij. Opaziti je namreč že več tednov, da vsi referenti striktno dajejo izjave, da nimajo ničesar in da se novinarjev izogibajo kakor vrag križa. Čigavo maslo je to in po čigavem nalogu je nenkrat policija, ki je bila že poprej tako skozročna, postala še bolj reakcionarna, nam ni znano. Če ni nič novega, čemu pa je potem policiji potreben tak

Danes sta bili prijavljeni amro dve manjši tatvine in sicer sta bila ukradeni dva dežalnika, prvi strojniku Francu Vaksju v Košarjevi trgovini na Dunajski cesti, drugi pa akademiku Niku Caroviču v akademskem domu. Trgovca Ivan Lušpa na Karlovski cesti je prijavil, da je bil 10. t. m. v njegovi trgovini moški ki se je izdal za Franca Zupana, zaposlenega pri poselniku Jerančiču. Vzel je par čevljev, češ da bo račun poravnal Jerančič sam. Ko je drugi dan Lušpa Jerančiču poslal račun, je ta izjavil, da Zupana sploh ne pozna in da nikdar ni bil pri njem uslužben.

Od zunanih poročil, ki so prispela na policijo, je omeniti, da je bil te dni izvršen vrom v pisarno ravnatelja Alojzija Kristana v Zapužah pri Lescah. Tat je odnesel okoli 4000 Din gotovine, 1 samokres, 1 aktočko, 1 suknjič in več drugih stvari. Skupna škoda znaša 5335 Din.

V trgovino zlatarja Zupanca v Wolfovi ulici je vstopila v ponedeljek popoldne neka ženska in zahtevala zlato prstane na izbiro. Izbrala je in izbirala in končno odšla. Šele po njenem odhodu je zlatarjeva žena opazila, da ji je tuika odnesla brijanten prstan, vreden 450 Din.

Dne 10. t. m. so našli uslužbenci drž. železnice ob progi tik pred predorom v Trbovljah človeški embrio, ki je bil zavrt v časopisni papir. Orožniki so uvedli preiskavo in dognali, da je bil embrio vržen dne 7. t. m. iz potniškega ali pa iz brzovalaka, ki odhajata v opoldanskih urah iz Ljubljane proti Zidanemu mostu.

V noči od 6. na 7. t. m. je bil izvršen vrom v župno cerkev Sv. Jerneja v Slov. Bistrici. Tat je vdrl v tabernakel in odnesel monštranco in več drugih stvari. Skupna škoda znaša 1371 Din.

Valeški princ pri kralju Juriju

Princ je sinoči dospel v London in je takoj posetil bolnega kralja. — Kraljeve moči vidno pešajo. — Danes ali jutri bo nastopila agonija.

— London, 12. decembra. Na vesti o ponovnem poslabšanju zdravstvenega stanja kralja Jurija je valeški princ še bolj pospešil svoje potovanje v domovino in je snoči ob 9. z angleškim rušilec dosegl angleško obalo, kjer ga je že čakal poseben vlak. Okrog 11. ponoči je prispel na kolodvor Viktorija v Londonu, od koder se je takoj podal v buckinghamsko palačo, kjer so ga pričakovali že z največjo nervoznostjo. Kralj je že vse popolne spraševal po princu in je bil vidno vzradočen,

ko je princ valeški točno o polnoči stopil v bolniško sobo. Kralj in princ sta se pristrčno pozdravila in par minut razgovarjala. Razburjenje pa je kralju takoj škodovalo, da je kmalu nato padel v nezvest, iz katere so ga zdravniki vzbudili šele po dolgem prizadevanju.

Današnji listi poročajo v soglasju z izdanimi bulletini, da oslabele srca vidno napreduje. Po mnenju zdravniških krogov bo bržkone že danes ali jutri nastopila agonija.

Spor v ljubljanskem občinskem svetu

Nepotrebno razburjenje v klubu občinskih svetovalcev SLS — «Slovenski Narod» je izrazil samo sum, da hoče SLS koalicijo razbiti. — Ta vtis je dobila javnost na podlagi komunikeja kluba SLS.

Včeraj je «Slovenec» objavil komunike kluba občinskih svetovalcev SLS, ki zahteva ustavitve vsakega dela občinskega sveta in upravnega odbora cestne železnice, dokler se posebej ne pregleda financiranje nameravanega razširjenja električne železnice v Ljubljani. Na objektivnega opazovalca je moral ta «pronunciamento» napraviti vtis, da hoče SLS razbiti koalicijo na magistratu, sicer bi ne bilo treba s takim pompom v javnost, kajti pogodba o koaliciji v občinskem svetu daje SLS dovolj sredstev v roke, da vse, kar jo zanima, opravi brez vprašanja in ne da bi se radi ene same zadeve moralo vse delo ustaviti.

«Slov. Narod» ni glasilo ne župana, ne kluba SDS v občini, svetu v Ljubljani. O celi transakciji glede električne železnice SDS kot stranka ni bila vprašana ne prej ne sedaj. «Slov. Narod» je izrazil sum, da tiči menda za tem politična namera izzvati zopet komisariat na magistratu, na podlagi posebnih lastnih informacij, ki jih ima iz krogov, stoječih SLS zelo blizu. Utrdilo ga pa je v tej sumnji, da je žel klub SLS v javnost z nekako slovesno izjavo, predno je o svojem sklepu obvestil koalirano stranko, kar za mislečega človeka pač ne more biti drugega, nego da SLS pripravlja — ali bi za ono, kar je sama na magistratu predlagala in sklenila.

Danes pa čitamo v «Slovencu» ogorčeno izjavo novega načelnika kluba SLS g. Kreka, da so nameni sklepa SLS le, da se stvar «razčisti». Pač pa da bo zdaj ogorčenje

nad skromnim komentarjem «Slov. Naroda» vzrok, da se koalicija razbije. Pričasi gospodje! Če boste tako lovili po «vzrokih», bo vsa javnost vedela, da je «Slov. Narod» s svojim sumom vendarle imel prav. Mi pa radi tega ljubega miru in ker nam na celi transakciji pod milim Bogom prav nič ni, jemljemo s tem na znanje da akcija gosp. Kreka nima nič proti županu in proti koaliciji in da hoče stvar le še bolj «razčistiti».

Sicer bi pa imel g. Krek zelo blizu k gg. dr. Jeriču, Orehku, Jarcu, k svojim članom finančnega odseka in upravnega odbora cestne železnice, ki jih je več, nego je tam članov SDS in ki so vse to sami odločili in za vse glasovali. A če se želi še več «razčistjenja», Bog daj srečo najnovejši komisiji. «Slov. Narod» ji gotovo ne bo kvaril veselja, da si vsi prizadeji gospodje že ves čas vse vedo in poznajo in zlasti vedo, po čem morejo v Srednji Evropi ali v Jugoslaviji občine danes posojila dobivati.

Mi nočemo ničesar prekrizati in če bo komisija obsodila gg. dr. Jeriča in drugove, mi jih branili ne bomo, pa bodi Peter ali Pavel. G. Kreku pa bi svetovali, naj vsaj v gospodarskih zadevah ohrani nekoliko več miru. Jemljemo na znanje, da hvali in brani Mencingerjev režim. V ostalem pa naj g. Krek ne misli, da Ljubljancem niso tako inteligentni, da bi kljub njegovim izjavam ne vedeli, kam pes tace moči. Zankrat pa tudi «Slov. Narod» z vso spoštljivostjo želi mnogo uspeha novi komisiji.

Posredovalna akcija v južnoameriškem konfliktu

Posredovanje sta ponudila panameriški kongres in Društvo narodov. — Upanje na mirno likvidacijo spora

— Washington, 12. decembra. Vzporodno z akcijo panameriškega kongresa je sledila včeraj tudi posredovalna akcija Društva narodov. Društvo narodov je na svoji včerajšnji seji razpravljalo o konfliktu med Bolivijo in Paragvajem ter poverilo posebnemu odboru, da ukrene vse potrebno za mirno likvidacijo konflikta. Obema vladama so bile poslone brzojavke, v katerih priporoča Društvo narodov zmernost in popustljivost.

Dočim pa je paragajska vlada zelo naklonjena posredovalni akciji, jo bolivijska vlada kratkoma odklanja. V Boliviji vla-

da zelo bojevitvo razpoloženje. Včeraj je bila odredjena mobilizacija, ki se ji je doslej odzvalo 250.000 mož. Paragajska vlada pa je nasprotno izjavila, da hoče poskusiti najprej vsa sredstva za mirno rešitev spora ter da bo le v najskrajnejšem slučaju prepuščala obdoletve vojaštvu.

Sovražnost na meji so bile radi uvidenosti in popustljivosti paragajske vlade zankrat ustavljene. Če bolivijske čete ne bodo udarile preko meje, obstoja upanje, da bo konflikt možen brez prelivanja krvi.

Razorožitvena akcija sovjetske Rusije

Litvinovo pismo predsedniku razorožitvene komisije. — Za vse države naj se določi enakomerna razorožitvenost. — Obnova svoječasne sovjetske razorožitvenega predloga.

— Moskva, 12. decembra. Namestnik ljudskega komisarja za zunanje zadeve Litvinov je poslal predsedniku pripravljalne razorožitvene komisije Društva narodov Loudonu pismo, ki ga danes objavlja časopisje in v katerem predlaga, naj bi čimprej sklical še to zasedanje pripravljalne razorožitvene komisije in ukrenil vse potrebno da bi prišel ruski načrt o sporazumu glede zmanjšanja oborožitve še na tem zasedanju v razpravo.

Pismo je bilo danes v Zenevi izročeno in v Moskvi objavljeno. V tem pismu naproša sovjetska vlada predsednika pripravljalne razorožitvene konference z ozirom na to, da privatna diplomatska pogajanja o razorožitvi nikakor ne napredujejo, naj bi se raz-

motrivalo razorožitveni predlog sovjetske Unije ali vsaj preiskali vzroki, zakaj so ostala vsa dosedanja prizadevanja brezuspešna. V pismu se pripisuje dejstvo, da so se dosedanja pogajanja izjalovila, okolnosti, da so ostali poskusi za točno določitev oborožitvenih mej za vsako posamezno državo brez uspeha. Pri tej določitvi bi se bilo treba držati za vse države enako veljavnega oborožitvenega standarda. Končno izraža pismo prepričanje, da bi bilo začasno najbolj na mestu, če bi se dal izvesti svoječasno stavljeni predlog sovjetske delegacije, po katerem naj bi vse države za 50 odstotkov znižale svoje oborožitve.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 0—22.6575, Berlin 13.5475—13.5775 (13.5625), Bruselj 0—7.909, Budimpešta 0—9.9233, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 7.9905—8.0205 (8.0055), London 275.67—276.47 (276.07), Newyork 56.795—56.995 (56.895), Pariz 221.25—223.25 (222.25), Praga 168.27—169.07 (168.67), Trst 296.85—298.85 (297.55). Efekti: Celjska 158—0, Ljubljanska Kreditna 125 zakli., Prašedion 920—0, Kreditni zavod 175—0, Vevče 114—0, Ruše 260—280, Stavbna 56—0, Sešir 105—0.

Les: Tendence nespremenjena. Zaključenih je bilo 10 vag drv.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih: Beograd 9.125, Dunaj 73.05, Budimpešta 90.55, London 23.19, Newyork 519.20, Pariz 20.29, Milan 27.1875, Berlin 123.77, Praga 15.39.

Žalostna slika socijalnih razmer v Ljubljani

Siromašna deca berači po mestu. — Po 16 urah dela 5 ur počitka. — Nad 300 Ljubljancev stanuje v barakah.

Ljubljana, 12. decembra. Invazijo beračev v mesto je sicer policija nekoliko zadržala, vendar pa še ne v popolni meri. Beraštva se pač ne da odprati samo z ostrimi ukrepi in zapornimi kaznimi, marveč je treba ubrati tudi druge strune in nuditi tem nesrečnejšem, v kolikor so res potrebni podpore, zadostno pomoč.

Toda dočim je policija invazijo beračev deloma zatrla, se je v Ljubljani razpasel drug način beračenja, odnosno izkoriščanja mestnega prebivalstva. Po mestu hodijo in prosjačijo otroci, Večinoma nedoletna deca, ki jo pošiljajo roditelji na cesto. Otroci nadlegujejo pasante, postajajo na pločnikih, ponujajo ničvredne razglednice na prodaj in prosijo v bogajme. Res je, da so med njimi siromaki, ki so vredni vsega usmiljenja, na drugi strani je pa tudi res, da mnogo otrok berači iz navade ali pa ker se skušajo roditi na ta način preživljati.

Tak slučaj se je pripetil včeraj popoldne v neki trgovini. Skoraj neopazeno se je vtihotapila v lokal neka 10 do 12letna deklica. »Kupite razglednice?« je vprašala. Ko so ji odgovorili, da razglednic ne rabijo, je dejala: »Pa mi dajte en dinar, oče mi je umrl!«

»Lažeš!« jo je zavrnil trgovec. Dekletce je zardele in jecljaje je odgovorilo: »Ne lažem. Oče mi je umrl.« Toda vidi se ji bilo otroku, da res laže, zakaj instinktivno se je umikal proti vratom in se nato naglo izmuznil.

V »Zvezdi« je pa včeraj dopoldne ustavljal pasante mlad fantek in prosil v bogajme. Bil je bos, noge je imel ozeble, plaho in solznih oči je ustavljal pasante. Videti je bilo, da je res potreben pomoči in da prosi iz potrebe. Kasneje ga je prijel stražnik. Fant je izpovedal, da ima samo mater, ki je vdova po nesrečnem očetu in mora skrbeti za pet neposkrbljenih bratčev...

Pet neposkrbljenih otrok! In sedaj sredi zime brez obleke, brez zaslužka in stisnjeni v mali leseni baraki. In nihče se ne zmeni zanje. Ali je res zamrl vsak čut usmiljenja? Čemu imamo toliko karitativnih društev?

Inspekcijo dela sicer imamo. Toda zdi se, da spi, zakaj drugače bi ne bilo mogoče, da vajenec dela polnih 16 ur, pa ima samo 5 ur počitka. Taki primeri se dogajajo v eni največjih ljubljanskih restavracij. — Tam uslužbeni natakarski vajenci morajo garati po 10 ali 15 ur in imajo samo 5 ur počitka. To se sedaj pozimi, v sezoni številnih prireditve, večkrat dogaja in pripeti se celo, da je vajenec dve ali tri noči od opoldne pa do 3. ali 4. ure zjutraj pokonci, potem pa mora biti že 9. dopoldne v službi. Ali ni to kulturni škandal brez primere in ni li to sistematično izpodkopavanje zdravja 14 in 15letnih fantičev, ki potrebujejo dnevno najmanj 8, odnosno po tako napornem delu 10 ur spanja?

Radovedni smo, kaj poreče k temu inspekcija dela, ki ji lahko postrežemo z dokazi.

Zapadel je sneg in počasi pritiska mraz. Stanovniki barak, ki so se že sedaj z obupom branili skozi špranje v barake prodirajoče megle, preživljajo težke čase, zlasti ponoči, ko radi mraza in mokrote ne morejo skoraj zatisniti očesa. Po nekaterih

barakah se nudi opazovalcu strašna slika. Na malem prostoru, podobnem kletki, se stiskajo družine in si skušajo ogreti otrple ude. So družine, ki štejejo do 10 članov, a morajo spati v pretesni baraki, kjer ni niti toliko prostora, da bi se en sam človek mogel svobodno gibati. Poletje in jesen so stanovniki barak še nekako prebili, a zima jim obeta grozne čase.

Barake so postavljene Pred Prulami, za šolo na Prulani, na Galjevi, na Izanski cesti, v Spodnji Šiški, na Dunajski cesti, na parceli šentpeterskega župnišča na Stanko Vrazovem tingu in na Kodeljevem. Kolikor smo mogli zbrati statističnih podatkov, stanuje in prebuhuje po barakah še nad 70 družin, od katerih imajo nekatere celo po 6 do 8 neposkrbljenih otrok. Lahko računamo, da je v Ljubljani nad 300 nesrečnejšev, ki žive v skrajni bedi, pomankanju in zmruzujejo vse noči.

Žalosten je položaj nekaterih rodbin. Tako stanuje v neki baraki Pred Prulami brezposelna družina, obstoječa iz roditeljev in osmih otrok. Skoraj vsi so brezposelni, edino 19-letna hčerka zasluži skromno mezdo, s katero se potem vsi preživljajo. V barakah stanujejo tudi družine stavbinih delavcev in čudimo se, da nima neki stavbni toliko smisla za ublaženo socijalno budo, da bi dal sedaj brezposelnemu, pri njem v sezoni zaposlenemu delavcu primerno zavetje, so pa tudi večšolske družine, ki sploh nimajo nikakih dohodkov in so navezane na podporo mestne občine. Na Galjevi in na Izanski cesti je mestna občina zgradila zasilne barake, kjer so stanovniške razmere vsaj deloma znošne. V Spodnji Šiški je mestna občina prevzela neko barako od direktorije državnih železnic, ki je hotela okoli 12 strank vreči na cesto. V barakah »Soče« na Dunajski cesti so stanovniške prilike le deloma zadovoljive.

Grozna beda pa vlada v samotni Černetovi baraki ob Dunajski cesti. Strahovita socijalna slika. Tu vlada grozno pomankanje, bolezen in njih tovarišča, smrt. Ta zahteva žrtve med otroci, ki so vsi bolni na letiki in drugih otroških boleznih. Nekateri stanovci barak si ne morejo pomagati iz obupnega položaja, ker ne zaslužijo niti 20 Din tedensko, da bi mogli preskrbeti svojim otrociem hrano in toplo obleko.

Ker so nekateri obratni reducirali delo, so delavci, stanujoči po barakah, na »brezplačnem dopustu«, kakor sami pravijo. Iz mnogih barak pa se dan na dan ponavljajo mili kliči deca: »Mama! Ata! Zebe! Lačen! Kruha!...«

Taka je v glavnih oblikih slika socijalne bede stanovalec po barakah, katerim preti še hujše, če pritisne ostrejši mraz, kajti nekatere barake sploh niso znotraj obite.

Morda poroče kdo, da bi si nekateri stanovci, ki so zaposleni in zaslužijo primerne tedenske mezde, prav lahko preskrbeli boljša stanovanja. To ni mogoče, kajti kako naj delavec, ki zasluži na mesec kvečjemu do 800 Din, a ima številno družino, še plačuje drago stanovanje? So pa zasilnih barakah mestne občine družine, katerim je bila najemnina določena prav minimalno 60 do 80 dinarjev mesečno, a še te ne morejo plačevati.

Čehoslovaški državljani pred ljubljansko poroto

Včerašnja popoldanska razprava. — Danes dopoldne se je zagovarjal pred porotniki nevaren vlomilec, čehoslovaški državljani Rousek. — Obsojen je bil na 3 leta težke ječe in bo izgnan

Bivši porotnik pred poroto

Ljubljana, 12. dec. Včera popoldne se je zagovarjal pred porotniki 40letni Janez Anderle, rojen v Verbi, obtožen hudodelstva uboja. Obtožnica je, da dolžila, da je ravnal s svojo ženo Anko kakor z živino. Letos 20. marca je pozval svojo ženo v čumeno, kjer jo je zgrabil za vrat, vrgel na tla in ji pokleknil na prsa, češ da jo boče umoriti. Nesrečna žena bi morala tudi odpraviti telesni plod, ker moč otrok ni maral. Domači prepričani, pretepanje in pletenje žene se je nadaljevalo, dokler je ni naposled mož neke noči res zadel.

Obtoženeo se je zagovarjal, da je storil svoje dejanje v hipni zmedenosti. Žena da ga je hotela udariti, pa jo je prijel za vrat in zgodbila se je nesreča. Toda zagovor mu ni mnogo pomagal. Porotniki so vprašanje o krivdi potrdili in Janez Anderle je bil obsojen radi hudodelstva uboja na 4 leta težke ječe, postrežene s postom. Zanimivo je, da je bil Anderle svojčas sam porotnik in da je odločal o usodi drugih obtožencev.

Premeten vlomilec in tat

Čehoslovaški državljani Anton Rousek, tkalec brez stalnega bivališča, rojen 18. maja 1905 v Dobrošovu.

Znan je kot zelo nasilen in nevaren zločinec, saj ga zasledujejo čehoslovaške oblasti radi štirih vlomov, ene tatvine, poskušene umora in pobega od vojakov. Zavoljo tatvin je bil že večkrat kaznovan. Bil je izgnan iz naše države, 4. marca 1928 je zbežal iz voljaškega preiskovalnega zapora 21. pešpolka v Časlavi in odšel v Budimpešto, kjer je bil aretiran, ker ni imel potnih dokumentov. Pa je zbežal iz policijskih zaporov in pri Subotici prekoračil mejo ter se znašel ponoči na 7. aprila v Vinkovcih, kjer je hotel vlomiti v trgovino Gustava Remlingerja. Z električno svetilko je svetil skozi okno in skušal odpreti vrata na dvorišču. Zasedel je obdolženca stražnik Hilari Plavšič in ga aretiral. Iztrgal se mu je in zbežal, stražnik pa za njim, ga dohitel in zgrabil za roko, obdolženec pa stražnika za grlo in prsa, ga davil in mu zopet ušel. Prihitieli so meščani in z njihovo pomočjo je Plavšič obdolženca ukrotil. Zapolnili so pri njem 3 vtrihle. 26. aprila pa je obdolženec pobegnil tudi iz zapora okrajnega sodi-

Obdolženec je skušal tudi v Ljubljani pri do dokumentov in je šel na čehoslovaški konzulat, kjer je trdil, da so mu bili dokumenti ukradeni ter je tudi na policijski direktorji v Ljubljani prijavil, da je bil med vožnjo iz Zagreba do Zidanega mosta okrađen. Tudi ta zvižala se mu ni posrečila.

Vrnil se je v Zagreb in v družbi žensk zapravil denar. Obdolženec je skušal tudi vlomiti v podružnico Ljubljanske Kreditne banke v Črnomlju in je ukradel vlomilsko orodje iz kovčnice Pavla Glaserja, vendar se je premislil.

Razpravi je predsedoval višji svetnik Antolga, prisodnika sta bila svetnik Strasser in sodnik Petelin, zapisnikar avskultant dr. Goslar. Rousek je zastopal odvetnik dr. Stare, a državno pravdnštvo prvi državni pravnik dr. Ogoreutz.

Rousek je bolj temne polti, črnih las, pravičnega obraza. Na vprašanja odgovarja tiho in mirno.

Obtoženi svoja dejanja večinoma prizna. Obdolženec je bil radi sličnih hudodelstev že kaznovan in ga hoče dobiti tudi Čehoslovaška, da mu postane navije uspeha, saj ga zasleduje tudi 23 delikov.

Sodni dvor je postavil porotnikom 9 glavnih vprašanj o krivdi obtoženca glede vlomov, poskušene umora, lažnjive prijave, napada stražnika in če presega vrednost ukradenih predmetov 250 Din, 1000 Din in 10.000 Din.

Porotniki so potrdili soglasno vprašanje o krivdi in le zanikali krivdo tatvine orodja v Črnomlju ter poskus vlomov v Vinkovcih. Obtoženec Anton Rousek je bil obsojen radi hudodelstva tatvine, pregreška in prestopka goljufije na 3 leta težke ječe in eno trdo ležišče četrtletno in se izreče sklep, da se obsojeni po prestani kazni izžene iz naše države.

Obsojenec je kazen sprejel.

Razprava proti Radivoju Krasniku radi hudodelstva goljufije je preložena, da se vrše glede kavic, ki jih je obtoženec oškodovancem obljubil poizvedbe. — Obtožnica se ni prečitala.

Še o premestitvi ing. Bevca

»Slovenec« se rad pobaha, da klerikalci ne preganjajo svojih političnih nasprotnikov, kadar so na vladi. Tudi v današnji številki zavija svoje himnase oči in skuša dokazati, da vlada pod kleroradikalnim režimom v Sloveniji vzoren red, objektivnost in pravičnost. V soboto je »Slovenec« na prvi strani poročil kratko vest, da je kralj sprejel v avdienci predsednika združenja rezervnih oficirjev Milana Radosavljevića. V ponedeljek je pa prispela iz Beograda vest o premestitvi inženjerja gradbene dirke v Ljubljani g. Ladislava Bevca v Novi Sad. Med avdienco čitnega predsednika združenja rezervnih oficirjev in premestitvi ing. Bevca vidi vsak objektivni opazovalec sumljivo zvezo. Nehote se vsiljuje človeku vprašanje, kdo je pravzaprav minister, v čigar resor spadajo premestitve gradbenih inženjerjev. Prav zdi se nam, da je faktični minister tega resora g. Radosavljević.

Premestitev ing. Bevca je vzbudila v naši javnosti splošno ogorčenje in začudenje, kajti prišla je nepričakovano. G. Bevc je bil nedavno odlikovan z redom sv. Save in ima najodličnejšo kvalifikacijo. Kljub temu pa ga premestili in utemeljili ta nezasišani čin nasilja s običajno formulo »Po potrebi službe«. Trdno smo prepričani, da bi ne bil premesčen, da ni slučajno predsednik osamosvojenega ljubljanskega odbora Udruga rezervnih častnikov, ki noče pasti na kolena pred diktatorjem Radosavljevićem. Klika v središčni upravi Udruga rezervnih častnikov pa ne pomisli, koliko škode je napravila s tem raznim našim društvom, v katerih se jo g. Bevc tako uspešno udeleževal. Tej gospodi je pozitivno delo deveta briga, kajti gre ji samo za brezskrbno življenje na račun denarja, ki ga izžema na račun prečasnih krajev.

Naši inženjerji nameravajo baje po ljubljanski sekciji Udruga jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov na merodajnem mestu najodločneje protestirati proti premestitvi ing. Bevca, do katere je prišlo na pritisit klike v centrali organizacije rezervnih oficirjev. O premestitvi ing. Bevca bo do spregovorili tudi naši rezervni oficirji. Značilno pa je, da je postal ing. Bevc žrtve persekucij v času, ko je ministrski predsednik in notranji minister »največji Slovenec« in bodoči prvi slovenski svetnik dr. Korošec.

Film Vera Mirzeva

(Premijera v Elitnem kinu Matica.)

Film izredno močne vsebine. Delanje nam pred očmi ženo občutljive narave. Ne prestano jo muči misel, da ji je mož nezvest in ta misel ji je neznoša in grozna. Slučaj je hotel, da se je njen mož nekoč sestal s svojo bivšo ljubico iz mladih let. Dasi ravno soprogo do te dame ni bilo prav nič, je kljub temu ljubosumna žena že mislila najhujše. V tem razpoloženju je sama postala nezvesta in ugovarja se je v mreže brezvestnega gledalca, ki je uporabljal svoje umazane namene. Da se je od njih vzdrževati in ko se je naveličal ene, je ušel na lim drugo. Ko je Vera spoznala njegove podle namene, je hotela končati odnose z njim in v sporu, ki je iz tega nastal, se je prepetila nesreča, da ga je ustrelila. Policija je sicer spočetka osumila neko popolnoma nedolžno osebo, med preiskavo, ki jo je vodil mož Vere Mirzeve, pa je prišlo na dan, da je na napačni sledi. Sam državni pravnik Mirzev je moral obtožiti lastno ženo in prepustiti nadaljno obravnavo drugemu kolegu. Pred sodiščem pa se je končno izkazala Verina nedolžnost kar je pripomoglo do sprave oboje zakoncev.

Snov je izredno močna in režija drame naravnost briljantna. Marija Jacobini, ki igra glavno vlogo spominja v tragičnem na Asto Nielsen. Njena gra je močna in učinkuje na publiko. Film bo v Ljubljani nedvomno dobro uspel.

„Slovenec“ za klobuk

Pri »Slovencu« so menda dobili novega modrijana, ki skuša biti včasih duhovit, pa ne more biti. Iz ničle ne more biti nikdar nič. Včasih smatra za potrebno, da se zaleti tudi v naš list, pri čemer pa spravi na dan samo svojo duševno revščino in nerodnost. Ker smo včeraj poročali o vojnih zapletljajih v Južni Ameriki, je objavil danes naslednjo notico: »Senzacija! Pred vojno v Južni Ameriki. Prelom diplomatskih odnosov med Bolivijo in Paraguayem. Ltd. itd. Kakor čujemo, pošlje »Slovenski Narod« posebnega poročevalca na krvave poljane Južne Amerike.«

Tako v naslednji koloni pa »Slovenec« sam poroča o sporu med Bolivijo in Paraguayem ter o obmejnih spopadih. Da, na svoji tretji strani prinaša celo nemški zemljevid obeh sprtih in sosednih držav s komentarjem: »Vojna v Južni Ameriki? Ker se državi Bolivija in Paraguay ne moreta zediniti zaradi nekega obmejnega ozemlja, je prišlo med obmejnimi četami pri Galoponu do krvavih bojov. »Klobasarju« v »Slovencu« bi priporočali, naj drugič zaprosi za svet pri svojih tovariših, predno bo zopet napadel naš list. Ali pa je morda »Slovenec« zato hud na nas, ker prinaša svoje senzacije vedno par dni prepozno? Mi mu ne moremo pomagati.

Prosveta

Cankar: Lepa Vida

Ob desetletnici nenadne Cankarjeve smrti je tudi ljubljanska drama pridelala lepo spominsko predstavo. Uvodne besede je govoril z iskreno toploto in krepko zgoščenostjo g. prof. dr. Sovre.

Nato se je igrala »Lepa Vida«, Cankarjeva najbolj intimna, za poznanje njegovega duševnega življenja najbolj značilna dramatska pesnitev. In mojster jezika je ustvaril s to pesmijo neutešnega hrepenenja po ljubezni, miru, zadovoljstvu, sreči pač najlepši umotvor prekrasne dikcije, nepopisno sladke, vonjave in razkošno barvite.

Zunanega dejanja, dramatičnih akcij je tu malo. Občutje, ki vlada, je melanholija, žalost, obup ali resignacija, milje je cukurna s sobo, ki je vsa pirava, plesniva in gmila, v temi ali mraku; kot kontrast tej grobnici, v kateri umirajo četni mladi pesniki, vidimo v II. dejanju moderno sobo, dolgo zastrto z zastorji, a končno z odprtimi okni, ki zro na divno slovensko krajino ob zori.

»Lepa Vida« je neizmerno žalostna pesem o žalostnih ljudeh, ki hrepene, hrepene, a nikoli ne dosežejo svojega cilja. Stari Damjan je večno na poti iz domovine v Ameriko in zopet domov; nikjer ne najde miru in sreče. Zapiti pisar Mrva hrepeni nemiren, se bori proti lastnemu nemiru ter uide svoji nezmožnosti, ko se sam konča. Letični Poljanec počasi ugaša, a do zadnjega hupa upa, da pride Vida še k njemu in ga osreči s poljubom. Posestnik Dolmar že kot zemljn hrepeni po Vidi, a spozna, da je njegov svet trda realnost, ne pa le pa sanja. Edini otroški študent Dioniz gre z Vido. Zakaj le otrok je srečen. A kako dolgo ostane Vida pri njem? Tudi njega oblake kmalu hrepenenja po novi lepoti, novi, »večji« sreči, zakaj večno je hrepenenje in večje je nemir človeške, nikoli zadovoljne duše.

Tako Vida ni realna ženska, ni živ človek, nego je le simbol vsega, kar živi v človeški duši najlepšega, najslajšega, tistega, kar nikoli ni bilo in nikoli ne bo. In vse te osebe so utelešena brezupna hrepenenja. Le Dioniz je zdrav, mladost in zdravnik realen, resničen, sodoben mož dela, borbe in pametnega uživanja življenja. Vida je ideal, ki roma iz srca v srce, a osrečuje otroka, dokler je nedolžen.

Naše gledališče si je z uprizoritvijo »Lepa Vida« naredilo silno težko nalogo. Lirsko dramatsko pesnitev igrati preprosto, resnično brez vsakršne narejenosti je problem neizmerne težave. Očitno je, da so se vsi sodelujoči močno potrudili, da dajo vse najboljšo in najlepšo, kar zmorejo. In režiser je storil svojo nalogo z redko umetno, poglubenostjo, ki zasluži vse priznanje. Realistično govoriti simbol, sanje, vizije je seveda nemogoče. A pri študiju se je moralo polagati največjo važnost na govorico, ki je bistvo te igre. Saj govorica je skoraj vse.

In v tem oziru bi si želel še več. V splošnem se je govorilo namreč prethito (izvzemam gg. Levčarja, Cesarja in Kralja), zato se je marsikaj izgubilo. Zlasti zadnja beseda v stavku se čisto razblini v prazen vzdih. In brez zadostne modulacije glasov, brez večjega obseja tonov postane tudi najlepša pesem mrtva. Želim si torej še več preprostosti in resničnosti.

V naslovni vlogi je bila ga Šaričeva znanje in v igri utelešena Cankarjeva Vida; v govorici pa je vendar le včasih monotonost. Mrva je bil g. Debevec, v igri okornega zapitca pisarja prav dober, a svoj glas je brez potrebe in na škodo vtišča prisiljeval navzdol; takisto je čisto postajal monotonost in nerazumljiv. Poljanec je predstavil vrlo resnično in plastično g. Gregorin, le včasih je bil vendar prethiti. Dioniz je bil g. Jan, ki se je trudil dvigniti svoj bariton na otroški tenor, a zato ni bil vseskozi naraven, nego je bil včasih prisiljen in enoličen; v igri pa je bil zadovoljeval. Izvrsten Damjan je bil g. Levčar, ki govori jasno in lepo, a nekoliko zavšeno, zato neverjetno za delavca. Prav dobro je podajal g. Cesar zdravnika in ga. Mira Nefatova je bila naravna, sveža Milena. Epizoda matere je imela ga. Marija Vera ter je kajpada storiha vse, kar je pač mogoče.

Predstava je bila vzorno pripravljena, zunanje okusno opremljena in je žela v polnem gledališču mnogo odobravanja. Menda vsi sodelujoči so prelehi sponkov in vencev ter so bili klicani opetovano pred zastor.

Posebno priznanje gre režiserju g. Debevcu, ki se je za predstavo zavzel z vso svojo sposobnostjo, poskrbel za občutno bogato glasbo za odrom, uprizoril predsmrtno vizijo umirajočega Poljanca prav lepo ter dal vsi igri pravi tempo in harmonično ubranost. Bil je krasen večer, vreden Ivana Cankarja.

Fr. G.

Gostovanje g. Vesel-Polla v ljubljanski operi. Danes v sredo zvečer gostuje v ljubljanski operi odlična koloraturna pevka ga. Vesel-Polla, ki je našemu občinstvu dobro znana še iz prejšnjih sezon, ko je pogostokrat gostovala na našem odru. Danes zvečer poje vlogo Kraljice noči v Mozartovi operi »Čarobna pišala«. V ostalih glavnih vlogah nastopijo ga. Thierry-Kavčič, ga. Poličeva, ga. Majdičeva, ga. Medvedova, ga. Ribičeva, ga. Ramšakova in ga. Spanova ter gg. Betetto, Banovec, Janko, Mohorič, Rus Josip, Sekula, Simončič, Jelnikar in Pavlič. Opero dirigira in režira ravnatelj g. Mirko Polič. Predstava se vrši za abonente reda C. Jutri v četrtki je opera zaprta.

»Faust« v ljubljanski operi. V petek dne 14. t. m. se poje za abonente reda A Gounodova romantična opera »Faust« z go. Zinko Vilfan-Kunčev v vlogi Margarete. Ostalo zasedbo priobčimo jutri.

Nedeljske posnetke opernih predstav opozarjamo, da se bo v nedeljo dne 16. t. m. zvečer ob pol 20. v ljubljanski operi pela Puccinijeva opera »Tosca« z go. Zinko Vilfan-Kunčev v glavni in naslovni vlogi. Cavaradosija poje g. Marčec, Scarpio je g. Primožič in cerkovnik g. Betetto. Za to predstavo bodo veljale znižane ljudske operne cene. Popoldne pa bo opereta Boccaccio tudi pri znižanih cenah.

V soboto, dne 18. t. m. se vrši v operi predstava na korist bolniškega fonda gledaliških igralcev. Poje se Kaيمانova opereta »Grafica Marica« kot ljudska predstava pri znižanih cenah.

Novačanova drama Herman Celjski se uprizori v ljubljanski dramti za abonente reda D v četrtki dne 13. t. m. zvečer.

Starše naših otrok opozarjamo na otroško predstavo, ki se vrši v ljubljanski dramti v soboto 15. t. m. popoldne ob 15. uri. Uprizori se ljubka mladinska igra Modri osliček Miško. Cene so izredno znižane ter stane najdražji sedež v parteru 8 odnosno 5 Din. Na balkonu 4, na galeriji 3. Stojališča po 2 in 1 Din. Lože po 40 in 25 Din. Prepričani smo, da bo to popoldne dramsko gledališče polno mladih in veselih radovalčev. Predprodaja pri dnevi blaginji v operi.

Beleznica

Koledar.

Danes: Sreda, 12. decembra 1928; katoličani: Otilija in Maks; pravoslavni: 29. novembra, Paramon.

Današnje prireditve.

Opera: »Čarobna pišala«, C. Kino Matica: »Vera Mirzeva«.

Kino Ideal: »Zlati prepade«.

Materinski večer: Ob 20. v zavodu za zdravstveno zaščito dece.

Predavanje Tur. kl. Skala: Dr. M. Tuma: »O terminologiji Julijskih Alp«.

Dežurne lekarne.

Danes: Ramor, Miklošičeva cesta, Trnkoczy, Mestni trg.

Odborova seja JSS

V nedeljo 16. t. m. se bodo sestali v ljubljani delegati žup JSS iz vse države k odborovi seji. Seja se bo vršila v prostorih Sokolskega društva Ljubljana - Matica. Začetkom ob 9.30 dopoldne. Na dnevnem redu so naslednje točke: 1. Poročilo starešinstva in odsekov JSS. — 2. Poročilo Savskega tehtnega odbora. — 3. Deseta glavna skupščina JSS, kjer in kdaj naj se vrši. — 4. Poročilo gospodarskega odbora in proračun za leto 1929. — 5. Prireditve v letu 1929. — 6. Drugi jugoslovanski veselokolski zlet leta 1930. v Beogradu. — 7. Predlogi žup in starešinstva JSS. — 8. Slučajnosti.

Na odborovo sejo JSS mora poslati vsaka župa enega zastopnika. Polnomočja ne veljajo.

En dan pred sejo, to je 15. decembra, se bo vršil v istih prostorih zbor župnih načelnikov. Začetek ob 17.

15. decembra se bo vršila v prostorih JSS ob 20. seja manjšinskega odbora JSS. Referat bo brat dr. M. Buč, tajnik Trgovske zbornice in Splitu in starosta splitske sokolske župe o »Položaju in posledicah netunskih konvencij«.

— ČOS in 1. december Jugoslavije. Čehoslovaška obec sokolska in vseh 53 v njej včlanjenih žup je poslalo starešinstvu JSS brozjavne pozdrave za narodni in sokolski praznik 1. decembra.

— Savezna prosvetna šola se bo vršila od 20. do 27. januarja 1929 v Ljubljani.

— »Prednjake«. Po predsedku štirih mesecev je spet izšel »Prednjake«, list jugoslovenskega sokolskega predništva, z bogato in zanimivo vsebino. Izšlo so številke od 7. do 9. in od 10. do 11.

Izpred sodišča

Prodajalca prepovedanih listov.

Trafikantka Roza in poslovojdja D. oba iz Ljubljane, sta se morala zagovarjati pred sodiščem zaradi razpečevanja prepovedanih listov.

Obtožnica, ki jo je naperil proti njima državni pravnik, je trdila, da je poslovojdja D. dobavljala trafikantski list »Der Götz von Berlichingen«, ki izhaja na Dunaju in katerega je slednja prodajala, čeprav sta oba, kot naša državljana, morala vedeti, da je glasom državnega zakonika z dne 2. julija, br. 7157 v »Službenih novinah« 7. julija, št. 154, razširjenje tega lista pri nas prepovedano.

Razpravi je predsedoval višji dež. sodni svetnik Mladič. Oba obtožena sta trdila, da sta popolnoma nedolžna, češ, da sta bila popolnoma prepričana, da je prepoved v »Službenih novinah« že preklicana; saj je pošta sama, ki je državni urad, list dostavljala in bi ga v prvi vrsti morala v tem slučaju pošta sama zapleniti. Bila sta oproščena.

Med praškimi stavbniki.

— Kako to, dragi kolega, da se ti ni še nohena nova stavba podrla?

— Zelo enostavno. Pri slikanju stanovanj namreč strogo pazim, da nemešajo slikarji med barve vedno dovolj kjeja.

Dnevne vesti.

— **Českoslovaško odlikovanje.** Prezident Masaryk je odlikoval z redom Belega leva V. stopnje za državljanske zasluge bivšega legacijskega tajnika našega poslanstva v Pragi Milana Stankoviča.

— **Državni strokovni izpiti poštinskih uradnikov.** Poštno ministrstvo je sklenilo, da morajo uradniki I. kategorije iz cele države polagati državne strokovne izpite v Beogradu. Uradniki II. kategorije bodo polagali izpite pred komisijami pri oblastnih direkcijah. Doslej je položilo državne strokovne izpite iz I. kategorije 30 uradnikov, od teh 12 inženjerjev in službi pri poštinem ministrstvu. Iz II. kategorije je položilo letos izpit okrog 160 uradnikov. Padlo jih je samo osem. Doslej je položilo izpit iz II. kategorije okrog 600, iz III. pa okrog 100 kandidatov.

— **Katastrofalen položaj prehrane v Dalmaciji.** Podatki, ki jih je zbrala splitska oblastna skupščina o gospodarskem položaju, so naravnost strahotni. Za prehrano prebivalstva je ostalo letos komaj 3000 vagonov žita, dočim znaša primanjkljaj 11.320 vagonov. Elementarne nezgode na otokih in v pretežnem delu Zagorja so napravile ogromno škodo. Ljudstvo je v skupnem položaju in bati se. Je, da zalada več okrog božiča lakota.

— **Militarizacija Hrvatske se nadaljuje.** Za komandanta mesta Zagreba je imenovan general Danilo Belimarković, ki je znan kot zelo energičen mož.

— **Dobri izgledi za pomladno sezono v Hrvatskem Primorju.** Sušaski Savez za pospeševanje turizma dobiva iz Nemčije mnogo dopisov, v katerih se Nemci zanimajo za pomladno sezono na naši rivijeri, zlasti v Hrvatskem Primorju. Te dni se pogaja »Lloyd Reisebureau« iz Koburga o aranžmaju skupnih izletov ob naši rivijeri. Nemški turisti prispijo v skupinah po 200 do 300 z nemškimi parniki, da si ogledajo naša letovišča. Tudi Angleži, Avstrijci, Madžari in Čehoslovaki se že zdaj priključajo za pomladno sezono. V kopališčih Hrvatskega Primorja je še vedno mnogo tujcev, zlasti v Crkvičini in na Rabu.

— **Promet vlakov na progi Pragersko - Kotoriba - Nagykanizsa.** Na progi Pragersko - Kotoriba - Nagykanizsa vozi, pričeniši s 16. decembrom t. l., trikrat na teden in sicer vsako nedeljo, sredo in petek do vključno 7. aprila 1928 bzi vlak št. 202/1105 in počenši s 19. decembrom 1928 trikrat na teden in sicer vsak ponedeljek, sredo in soboto do vključno 10. aprila 1928 bzi vlak št. 1106/203. Obala vlaka imata na Pragerskem zvezo že na postojaki dnevno redno vozeča dunajska brzovlaka št. 505/606, odnosno 605/506 proti Ljubljani. Trstu in Benetkam do Nice na Francoskem in obratno. Ravnotako je v Nagykanizsi direktna zveza do, odnosno od Budimpešte. Vozni red je sledeč: V smeri Budimpešte - Nica: Budimpešta odhod ob 7.35, Pragersko odhod ob 14.49, Ljubljana gl. kol. odhod ob 17.27, Trst odhod ob 21.50. Nica prihod ob 18.23. — V smeri Nica - Budimpešta: Nica odhod ob 7.40, Trst odhod ob 7.30, Ljubljana gl. kol. odhod ob 12.08, Pragersko odhod ob 14.58, Budimpešta prihod ob 21.55. — Ob zgoraj določenih dnevih vozijo navedeni vlaki spalni voz in II. razreda Budimpešta - Ventimiglia in direktni potniški voz III. razreda in jedilni voz Budimpešta - Pragersko. Vozni red teh vlakov je razviden iz »Razglasja«, ki je izvešen pri potniških blagajnah.

— **Konec dijaške stavke v Zagrebu.** Po desetdnevni stavki so se hrvatski akademiki na zagrebški univerzi odločili, da prenehajo s stavko. Prvotno je bila določena samo osemnedevna stavka, ki se je pa podaljšala za dva dni, ker so člani dveh političnih dijaških društev poslali beografskim listom spomenice, da se ne strinjajo s svojimi stavkajočimi tovariši. Ti dve društvi pa štejeta samo okoli 20 članov. Dijski so stavko podaljšali za dva dni, da bi videli, ali bodo dijski, pristajali režimskih strank, prišli k predavanjem. Od teh stavkajočev seveda ni bilo nikogar k predavanjem. Stavka je potekala mirno, le na trgovski visoki školi je prišlo do neznatnega incidenta, v katerem je dobil batine neki bruc, ki je izrazil stavkajoče dijake. Včerajšnji dan je potekel na univerzi popolnoma mirno. Dijski so prihajali v avlo in odhajali, ko so predčili številne oglašje, ki so se nakopičili na črni deski. Danes so pričela predavanja na vseh fakultetah.

— **Iz državne službe.** Premeščen je pripravniki komisar finančne kontrole Miodrag Jovanović iz Ljubljane v Beograd. Na lastno prošnjo je odpuščen iz državne službe profesor Srednje tehnične šole v Ljubljani Ciril Spančić.

— **V naše državljanstvo so sprejeti učiteljica iz Maribora Milena (Barbara) Stih, učiteljica iz Ljubljane Zdenka Bloudek in uradnik mariborske oblasti Rudolf Kolavčič.**

— **Iz našega državljanstva so izstopili:** mizar Valentin Kunc, pristojen v Veliko Ljgolino, Josip Balazin, pristojen v Rogatec, šivilja Julijana Bauer, pristojna v Marenberg, delavec Jindrich Avrešek, pristojen v St. Vid pri Valdevu, kovač Anton Serec, pristojen v občino Krog, posestnik Ivan Schwarz, pristojen v Rožengrund, in posestnik Franc Kalkschmidt, pristojen v občino Ihova.

— **Izseljeniško gibanje.** V novembru se je iz ljubljanskega glavnega kolodvorja odpeljalo v Ameriko in druge prekooceanske kraje 127 izseljencev, od teh 51 v Argentino, 8 v Kanado, 1 v Avstralijo in ostali (vsil povratniki) v Zedinjene države Severne Amerike.

— **Smrtina kosa.** V ponedeljek je nenadoma preminul v Sent Jerneju pokojeni nadučitelj g. Viljem Gebauer. Pokojni je bil odlični šolnik in si je postavil s svojim delom za povzdigo ljudske prosvete med nami najlepši spomenik. Bil je dolga leta

zvest naročnik »Slov. Naroda« in je spadal med njegove najstarejše čitatelje. Danes popoldne so ga položili k večnemu počitku. Bodi ohranjen odličnemu šolniku trajen spomin! Težko prizadetim rodbinam naše iskreno sožalje!

— **»Cankar«, kulturno in prosvetno društvo slovenskih delavcev v Beogradu priredi v soboto 15. t. m. ob 21. v veliki dvorani palače Delavske zbornice ob desetletnici smrti Ivana Cankarja spominski večer z naslednjim sporedom: 1. Ob 10 letnici smrti Ivana Cankarja, govori slovensko predsednik društva Joža Golmajer, a srbsko dr. Živko Topalović, 2. Adamič: »Jezdec«, mešani zbor; 3. J. Ipavec: »Imel sem ljubi dve«, meški zbor; 4. Ivan Cankar: deklamacija iz »Dunajskih večerov«, 5. Volarič: »Slovenske mladence«, ženski zbor; 6. M. Hubad: »Slavnica«, mešani zbor; 7. M. Hubad: »Prišla je miška iz mišnice«, mešani zbor; vse pevске točke izvalja pevski zbor »Cankar« pod vodstvom pevovodje g. Stanke Beredika. Končno se še uprizarji del Cankarjeve drame »Hlapci«. Po sporedu bo prosta zabava.**

— **Spolno obolenje otrok v Mariboru.** Z ozirom na vesti izozemskih listov, kakor tudi nekaterih domačih časopisov o spolno obolenih in okuženih deklicah na mariborskih šolah, prinaša mariborski »Večernik« nekatere zanimive informacije. Da se prepreči to gorostasne in senzacionalne vesti, je objavil mestni fizikat, v čigar delokrog spada zatiranje splošnih bolezni po šolah, sledeče uradno ugotovljene podatke. Na posebnem, od odraslih popolnoma ločenem oddelku mariborske splošne bolnice se zdravi na kapavici 8 deklic v starosti 6 do 13 let, ki so poselele otroški vrtec, odnosno osnovne šole v Mariboru. Vse deklice so nedotaknjene, okužene pa so bile po sostanovaleh in iztekloj vsaka krivda kaznivne nenravnosti ali zlorabe. Te vrste okužbe pri deklicah so običajne v vseh večjih mestih in se dogajajo potom skupne uporabe ležišč, posteljnege perila, kopalne vode, kopalnih gob, brisač itd.

— **Ekspozitura Javne borze dela v Celju naznanja, da išče Pomorski arzenal v Tivatu (Dalmacija): 1.) 3 fine mehanike, 3 železobrudarje, 2 mizarja, 1 kleparja, 3 ključavničarje, 1 elektromehnika, 2 kotlarja in 2 risarja. 2.) Za Split: 1 strojničar, ozir. kurjača za peč »Dietsch« in »Candlot«, 1 poslovođa za parno žago. 3.) Za Celje: 1 krojač - prikojevalca za škrobnate ovratnike in šablone ter enakega vajenca. 4.) Za Rivijero: 1 prima hotelski kuhar. — Prošnje je predložiti ekspozituri Javne borze dela v Celju, prošnje ad 1.) in 2.) je kolekovati z Dn 5.**

— **Vreme.** Vremenska napoved nas še vedno tolaži, da se nestanovitno, južno in deževno vreme še ne bo izpremenilo. Tudi v drugih krajih naše države imajo južno, deževno vreme. Največ dežja so imeli včeraj v Splitu, kjer so znašale padavine 33 mm. Močno je deževalo v Ljubljani, Mariboru in Zagrebu. Tudi v Beogradu in Skoplju so imeli dež. V južnih krajih je temperatura močno poskočila. V Splitu so imeli včeraj 14, v Skoplju 13, v Beogradu 11,3 stopinj. V Zagrebu je bilo 6, v Ljubljani 5,2, v Mariboru 2 stopinj. Danes jutraj je kazal barometer v Ljubljani 749 mm, temperatura je znašala 1 stopinjo nad ničlo.

— **Ciril - Metodovo podružnice** se opozarjajo, da družba sestavlja svojo bilanco vedno za samo leto, vsled česar se podružnice naprošajo, da nakažejo svoje prispevke (šlarnino) še ta mesec. 955n

— **Za božič spomnite se trpečih in stradalajočih siromakov slepcev s kakršnimkoli darom.** Na željo pošlomo polnočno pošto št. 14.066. — Podporno društvo slepih, Wolfova ulica 12. 948n

— **Pri prehodu na zaprtju, napenjanju živčnih bolečin v kolkih, bolečinah v straneh, pomanjkanju sapa, utripanju srca, migreni, šumenju v ušesih, omotici, duševni potrtosti Vam povzroči prirodna grenčica »Franz-Josef« izdatno izpraznjenje črevesa in Vas oposti čista tesnoba. Mnogi zdravniki z izbornim uspehom uporabljajo vodo »Franz-Josef« tudi pri zdravljenju trakuje. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.**

Iz Ljubljane

— **Iz intervencije masne občine pri sodnih deloščilih.** Ker je stanovanjsko sodišče, kakor znano, likvidiralo in izvršuje sedaj vse deloščilne redno sodišče, je mestna občina prevzela nalogo, da po svojih organih intervenira pri raznih deloščilih. Od 1. avgusta do danes je bilo od strani mestnega magistrata izvršenih 115 intervencij. V večini slučajev je mestni občini uspelo, da se je deloščilja začasno ukinila, odnosno izselitev preloži na spomlad, v drugih slučajih pa je občina deloščilnim strankam preskrbela zasilno stanovanje ali pa spravila njih pohištvo pod streho. Za shrambo pohištva je občina napravila dve skladišči in sicer eno na Prulah v šoli, drugo v Spodnji Šiški, tudi v šoli. Tu se pohištvo začasno shranjuje. Strankam pa obenem preskrbi primerno zavetje, da so vsaj za silo pod streho in da ne prezebojo pod milim nebom.

— **Iz Ovdabe radi kršitve uredbe o zapiranju trgovin.** Zadnji čas je mestni magistrat prejel nad 200 ovdab radi kršitve uredbe velikega župana o odpiranju in zapiranju trgovin. Ovdabe so po večini namajajo na to, ker so imeli trgovci na Miklavžovo nedeljo 2. t. m. dopolne trgovine odprte.

— **Iz Masarykova cesta in drugo.** Regulačna dela Masarykove ceste so radi slabega vremena začasno ustavljena. Zadnji čas so začeli sekati stari, pred približno 40 leti zasajeni lipov drevored. Posekali so že nad 25 lip. Glede velikih otokov, ki bodo v krasnosti in mestu, so se zadnji čas med interje, siranmi mešani razvile živahne diskusije,

zlasti o načrtu, po katerem namerava mestni gradbeni urad zgraditi na otokih moderno podzemno stranišče, dalje buffet, ki po mnenju prizadetih absolutno ni potreben, in pa kloak za »Putnika«. Zgradi se v do glednem času tudi čakalnica cestne električne železnice. Ob Masarykovi cesti se gradi dva večji poslopji. Palača Vojne zavarovalnice, kjer so zidarska dela radi zime ustavljena, je sedaj pokrita s zasilno leseno streho. Mikličev hotel je povsem pod streho. V novem hotelu bo 56 sob. Zadnji čas so nastale med lastnikom in gradbenim uradom gotove difference. V stavbnem dovoljenju, ki je bilo vročeno lastniku šele 16. oktobra, se zahteva, da odstopi g. Miklič že določeno svez cca. 520 m² brezplačno mestni občini, ki napravi tam majhen park. Proti tej točki stavbnega dovoljenja se je pritožil g. Miklič na občinski svet. Splošno mnenje občinstva je, da bi morala mestna občina podpirati privatno inicijativo pri gradnji hiš in poslopja.

— **Iz Vdovo po višem državnem uradniku,** o kateri smo zadnjič poročali, da živi s svojimi 4 otročki v skrajni bedi, prosimo, naj sporoči svoj naslov upravi našega lista, ker se je zgledala neka plemenita dama, ki ji hoče pomagati.

— **Iz Pri javni borzi dela v Ljubljani** je v času od 1. do 7. decembra 1928 iskalo dela 651 moških in 382 žensk, skupaj 1033 brezposelnih. Prostim hotelo se bilo 52 moških in 11 žensk, skupaj 63. Posredovani se je izvršilo 41 moških in 9 žensk, skupaj 50. Odpotovalo je 76 moških in 1 ženska, skupaj 77; odpadlo pa je 26 moških in 5 žensk, skupaj 31 brezposelnih. — **Delo išče:** moških: 2 manipulanta za lesno stroko, 1 ekonom, 7 steklarjev, 9 kovačev, 20 stavbnih ključavničarjev, 5 kleparjev, 6 železobrudarjev, 22 strojnih ključavničarjev, 25 mizarjev, dva urarja, trije kotlarji, 2 puškarja, dva žagarja, 1 graver - vulkanizer, 4 sodarji, 3 tapetniki, 15 krojačev, 2 brivca, 2 sedlarja, 3 književce, 9 čevljarjev, 4 mesarji, 1 slamnikar, 22 pekovi, 3 mlinarji, 9 natakcarjev, 1 hotelski vratar, 1 laborant kemije, 1 inž. kemije, 15 zidarjev, 3 dimnikarji, 1 stavbni risar, 27 strojnikov, kurjačev, šoferjev, 30 pisarniških slug, 35 trgovskih pomočnikov, 3 književce, 30 zasebnih uradnikov, 1 časnika, 1 silkar - karikatour, 2 bolnišniča strežnika, 20 hlapcev, 175 pomožnih delavcev, 140 dmarjarjev, 4 vajenci. — **Zenske:** 10 pisarniških moči, 1 književodkinja, 2 kontoristini, 3 prodajalke, 1 restavracijska blaginčarka, 4 natakcarice, 5 šivilje, 15 šivilj za slammike, 1 modistinja, 1 štoparica, 1 frizerka, 1 črkslikarica, 183 tovarniških delavk, 33 dmarjar, 75 kuharic, služkinj, postrežnic, 6 vajenk. — **Delo je na razpolago:** moških: 1 fotografu, 1 manipulantu za trdi les, 3 sodarjem, 6 čevljarjem, 1 kleparju, 1 žagarju za na vemečjanko, 1 jermenarju in sedlarju, 1 mesarju - klobasičarju, 6 navadnim delavcem, 2 mizarjema, 2 pečarjema, 1 garažnemu mojstru, 1 orožniški kuharici, 1 uradnici, 2 služkinjama, 1 restavracijski kuharici in 1 natakcarici.

— **Iz Ruska Matica in ruska ljudska univerza.** V soboto 15. t. m. se bo vršilo v balkonski dvorani univerze predavanje red. prof. na beogradski univerzi dr. Teodora Taranovskega o »Zgodovinskem proučevanju Slovanstva kot celote«. Začetek ob 19. uri. Vstop prost.

— **Iz V društvu »Soča«** bo predaval v soboto 15. t. m. ob pol 9. uri zvečer v salonu pri Levu naš rojak g. prof. dr. Joža Lavrončič: »O Gorici v času narodnega prepoda (1848-1870)«. Člani Goričani, Vipavci, Kraševci, Tolminci, Istrani in prijatelji društva so vladno vabljeni k temu zanimivemu predavanju. Na to sledi deklaracija, par pesmi Stm. Gregorčiča in Pagliaruzzi. Vstop prost. 953n

— **Iz Foto - aparate kupite najboljši pri Fr. P. ZAJEC,** optik, Ljubljana, Stari trg 9.

— **Iz Galoš in snžne čevlje dajte v popravila** le čevljarjem, ker oni kot specialisti za obnavlala delajo mnogo boljše kakor vulkanizerji. — Čevljarica zadruga. 952n

— **Iz Vabilo.** Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani priredi v nedeljo dne 16. t. m. v salonu pri Lozarju, Sv. Jakoba trg, ob 4. popoldne prijateljski sešatek. Ob tej priliki se bodo razdelila gg. dirkačem darila in diplome od letošnjih dirk in se vrši zanimivo predavanje, kako se je razvil bicikl. Vsi prijatelji kolesarskega sporta vladno vabljeni. — Odbor. 954n

— **Iz Merkurjev jour fix** se vrši danes v sredo 12. decembra t. l. v restavraciji Zvezda, Kongresni trg, po 20. uri. Vabimo vse člane in prijatelje društva, da se udeležijo tega društvenega večera. Med drugim je na sporedu kratko predavanje, petje, godba in šaljive točke. — Odbor. 954n

— **Iz Razstava »Blazina« v Jakopičevem paviljonu.** Ker je mnogo obiskovalcev izrazilo željo, da bi si razstavo ponovno ogledali, se je znižala vstopnina za četrtek 13. t. m. na Din 5.— 957n

— **Iz Meso srne, pleče,** 12 Din, vrati in prsi kos Din 8 kg. Popolnoma sveža jaja po Din 1.75 komad, najmanjši odjem 20 komadov, dokler traja zaloga trdke »RIBA«, Gradišče 7. 956n

— **Iz Društvo »Treznost«** ima danes 12. t. m. ob pol 8. uri zvečer na moškem učiteljskem večerji letosnji sešatek.

— **Iz Redni letni občni zbor ima društvo »Kazino«** dne 27. decembra t. l. zvečer ob 6. uri v društvenih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo ravnateljstva; 2. odobrenje računov; 3. deloščilne članarice za bodoče leto; 4. dopolnilna volitev članov ravnateljstva in volitev revizorjev; 5. samostojni predlogi; 6. slučajnosti. Računski zaključek za leto 1927-28 je članom na vpogled od 18. decembra do incl. 26. decembra t. l. — Ravnateljstvo.

Moderna mladina.

Oče: Ti se torej nočeš učiti, sinko? Kaj boš pa počel, ko dorasteš? — Vstopim v kako banko. — Kako misliš vstopiti v banko, ko nisi pisati ne boš znal? — Ponoči skozi okno.

Odmera zgradarine za davčno leto 1929

Razglas davčne administracije v Ljubljani

Davčna administracija v Ljubljani razglasa:

Za vsako zgradbo, ki je zavezana zgradarini (davku na dohodek od zgradb) je vložiti davčno prijavo v času od 15. decembra 1928 do 15. januarja 1929.

Davčno prijavo je vložiti za vsaki objekt, ki je v katastru posebej popisani, če tudi ima dve hišni številki. Za več objektov se vložijo le tedaj ena sama davčna prijava, ako so vsi objekti označeni samo z eno hišno številko in so popisani skupno v enem samem popisnem katastrskem listu.

Tiskovine za davčne prijave se dobijo pri davčnem uradu za Ljubljano mesto in pri mestnem magistratu v Ljubljani za ceno, ki je označena na tiskovini.

Davčne prijave je vložiti tudi za one zgradbe, ki uživajo začasno davčno proročilo. Davčne prijave izpolni in vložijo:

1. Dejanski posestnik. Če je več posestnikov, vsi skupaj;

2. za zadrge, starešine;

3. za pravne osebe vložijo davčno prijavo njihov predstavnik odnosno zastopnik, za mladoletne pa njihovi roditelji odnosno varuhi in

4. za mase njihovi zastopniki.

Davčno prijavo vložiti lahko tudi pooblaščenec, mora pa v tem primeru prijavi priložiti pooblastilo. Prijavo je izpolniti v vseh razpredelkih po vrsti, kakor slede v obrazcu. V davčno prijavo je vsakega najemnika vpisati pod posebno tekočo številko.

Zelo važno je, da se točno izpolnijo razpredelki o dohodkih, ki so za ugotovitev davčne osnove merodajni. Kakor tudi podatki o številu in vrsti prostorov, ki jih izkoriščajo posamezni najemniki. Točna izpolnitev ter razpredelkov je pa tudi v interesu davčnega zavezanca samega, ker se le na ta način reši nadaljnega zaslivanja in izpraševanja kakor tudi eventualnih kazenskih posledic.

Davčni zavezanci morajo v davčno prijavo vpisati odnosno v davčni prijavi napovedati znesek letne kosmte najemnine in sicer po stanju z dne 1. decembra 1928.

Pod kosmato najemnino se razumeva vsaka odškodnina, ki jo učini in daje najemnik hišnemu posestniku za uporabljeno zgradbo.

Kod odškodnina za uporabljeno zgradbo se smatra:

1. Najemnina v gotovini;

2. vrednost dajatev, storitev in ugodnosti, ki jih najemnik iz naslova najemnine vrši, daje ali dolguje hišnemu lastniku;

3. dajatev v naravi (hrana, vzdrževanje in slično);

4. stroški za popravila, ki jih je najemnik plačal sam ali založil za predelavo odnosno popravilo zgradbe (stanovanja), če vsled tega plača sorazmerno nižjo najemnino;

5. namesto hišnega lastnika plačani davki, premije za zavarovanje itd.

Vrednost odškodnin iz točk 2 in 3 je oretvoriti v denarno vrednost in to vpisati v davčno prijavo.

Hišni lastniki, ki svojo zgradbo ali njen del sami uporabljajo, odnosno odstopajo drugim brezplačno v uporabo, morajo kot kosmato najemnino prijaviti znesek, ki bi ga mogli dobiti za zgradbo, ako bi jo od-

dali v najem. Na isti način je prijaviti kosmato najemnino tudi za one zgradbe odnosno za dele zgradbe, ki dne 15. decembra 1928 odnosno v času vložitve davčne prijave niso bili oddani v najem, nego so ostali neuporabljivi.

Pri zgradbah, ki so oddane v najem (zakup) skupno z vrtom ali zemljiščem v izmeri preko 500 kvadr. metrov, se mora posebej napovedati najemnina, ki se plača za zgradbo, in posebej najemnina, ki se plača za vrt ali zemljišče. Prav tako se mora posebej navesti v prijavi najemnina za opremo, orodje in pravice, združene z zgradbo in slično.

Ako odškodnina za vrt in zemljišče v površini preko 500 kvadr. metrov, za opremo, za orodje in slično ni s pogodbo posebej ugotovljena, mora se v opombo vpisati, v kakšnem razmerju je pogojena najemnina za zgradbo in stanovanje z najemnino za vrt, zemljišče, opremo in slično in kolikšna je površina vrta in zemljišča.

Pripomni se, da se smatrajo bodniki, prehodi ali vhodi v hišo kakor tudi njihovi posamezni deli za pomožne prostore ter da se mora oddajanje v najem prostorov in hodnikov, prehodov in vhodov v davčni prijavi tudi napovedati.

Pri zgradbah, ki se dajejo v najem (zakup) samo za čas sezone, se navede kot kosmata letna najemnina skupna najemnina, ki se je prejele za sezonsko dobo. V opombi davčne prijave mora se vpisati, da li ima davčni zavezanec še kakšno zgradbo in eventualno kje.

Razpredelki, v katerih se vpisuje številno prostorov, se morajo na koncu vsaki posebej seštet in prav tako razpredelki, v katerih je vpisana letna najemnina.

Izpolnjeno davčno prijavo podpisajo najemniki v naznačenem razpredelku in po vrsti kakor so navedena stanovanja (v najem dani obratni prostori).

Najemnik ne sme podpisati davčne prijave prej, nego se v njo vpiše iznos najemnine, katero plačuje za zgradbo, stanovanje ali obratne prostore. Davčna prijava se mora vložiti osebo ali po pošti pri oni občini ali davčnem oblastvu prve stopnje, na katerega teritoriju se zgradba nahaja.

Kdor ne vložijo davčne prijave v roku, določenem s tem pozivom, plača kot kaznen 3% od odmerjene osnovnega davka in ako davčne prijave ne vložijo niti na pismeni poziv v nadaljnjem roku 8 dni, pa 10 odstotkov osnovnega davka.

Ako se v davčni prijavi v menemu, da bi se izognilo plačilu davka, navedejo neresnične izjave, ali ako se prijavi nižja najemnina (zakupnina) odnosno ako se zataji objekt, zadenejo davčnega zavezanca posledice iz člena 142 zakona o neposrednih davkih zaradi zataja. Ako najemnik (zakupnik) podpisuje in potrdi neresnične izjave, se ga kaznuje po čl. 138 zakona o neposrednih davkih s 50 do 500 Din.

Ako davčni zavezanec ne zna pisati, ali ne zna davčne prijave izpolniti, vložiti lahko pri pristojni občini ali davčnem oblastvu ustmeno napoved na zapisnik, vendar morajo tudi take davčne prijave podpisati najemniki.

Vložitelju davčne prijave se potrdi prejem.

Preiskava Nobilove ekspedicije

Uradna komisija, ki preiskuje uspeh Nobilove polarne ekspedicije, bo te dni končala svoje delo. V petek so prispeli v Rim na ponovno zaslišanje Mariano, Zappi in Viglieri. Vsi trije so bili v Rimu navdušeno sprejeti. General Nobile, ki že dolgo ni zapustil svojega doma, ni prišel na kolodvor k sprejemu in se s svojimi spremljevalci v Rimu sploh ni sestal. Mariano, Zappi, Viglieri in tudi kapitan ladje »Citta di Milano« se ga namreč izogibljajo, ker so ogorčeni nad njegovo strahopetnostjo.

Po zaslišanju sta Zappi in Viglieri odklonila novinarjem vsa pojasnila. Samo Mariano, ki hodi s protezami, je sorojel novinarje in jim dal o Nobilovi ekspediciji nekatera nova pojasnila. Mariano se še vedno s hvalečnostjo spominja rešine akcije »Krasina« in italijanskega mornariškega zdravnika Cendala, ki mu je rešil življenje. Novinarjem je pripovedoval, da so bili udeleženci Nobilove ekspedicije na Švedskem sprejeti z nepopisnim navdušenjem in da nikoli ne bo pozabil trenutka, ko ga je poljubila Malmgreenova mati, o kateri pravi, da je sveta žena. O katastrofi Nobilovega zrakoplova je izjavil, da je skupina, ki jo je zaneslo z balonom daleč v stran, nedvomno poginila, kajti kmalu po katastrofi so opazili v višini 1500 m oblak dima, iz česar so sklepali, da je balon padel na ledeno goro. Opisoval je znova strahovite muke prvih 12 dni in pripovedoval, da se je dvanaesti dne dne Malmgreen ločil od svojih tovarišev in ju prosil, naj sama nadaljujeta pot. Mariano in Zappi sta bila rešena v trenutku, ko sta že umirala lakote.

Vatikan se podira

Simbolično sicer ne, saj je človeška neumnost kot glavna opora verskih zabod večna, pač pa dejansko. Te dni se je namreč porušila streha nad poslopjem švicarske garde v Vatikanu in vatikanski krog so v skrbeh glede stabilnosti drugih poslopij, zlasti onega, v katerem je papežev privatno stanovanje. Strokovnjaki so to poslopje pregledali in ugotovili, da mu ne preti nobena nevarnost, pač pa je treba druge dele Vatikana podpreti. Svetovno znano vatikansko poslopje so začeli graditi v VI. stoletju po Kristusu. Poedini pač so zgradili stranska poslopja ter preuredili in okrasili notranost. Zdaj je v Vatikanu 20 dvoršč in nad 1000 sob. Znamenita je zlasti vatikanska knjižnica, arhiv in umetniška zbirka. Vrednost vatikanskega poslopja, osebno pa kras-

nih umetnin in bogate knjižnice, je neprecenljiva.

V papeževem sedežu je torej nad 1000 sob, polnih dragocenih umetnin in knjig. A Krist, ki je oznanjal nesebično ljubezen do bližnjega in hodil kot glasnik lepše bodočnosti ponižanih in razžaljenih bos po svetu, je dejal nekoč, da imajo ptice pod nebom svoja gnezda in lisice svoje brloge, sin božji pa nima kam položiti glave. Krščanstvo je v resnici lahko ponosno, da je znalo tako perfidno spati Kristove nauke in skovati iz njih najmočnejše orožje za duhovno in gmotno zaslužje človeka. Da ni udarila usoda ljudi s kurjo slepoto, bi se že davno otreli teh pijavk, ki jih

Edgar Wallace:

13

Kdo je morilec?

Roman.

— Sok — je zašepetal, — jutri pridem in pomagam ti bom iskati dnevnika ali Mandlejev življenjepis. Morda nam to pojasni vse zagonetke. Ostal bi tu čez noč in ti pomagal, pa mislim, da boš opravil ta posel raje podnevi.

— Dobro, potegnemo pisalno mizo na vrt in jo razsekamo na drobne koščke. — Ali misliš, da je v nji kaj skrito? — Sokrates je zmajal z glavo. — Saj sem jo že temeljito pregledal in prepričan sem, da je tako starinski pohištvo polno skrivnih predalčkov.

Bob je priklimal. — Pridem ob pol desetih. Ne bo prezgodaj?

Ozrl se je čez ramo na Molly. — Zdi se mi, da Molly še ne pojde v hotel. — je dejal.

— Spremem jo tja, kadar bo hotela. — je dejal Sokrates potuhnjeno, kajti vedel je, da bo Molly že sama našla drugega spremljevalca.

Pustil je mlada sama in se znova lotil pregledovanja Mandlejeve korespondence. Našel ni nič posebnega. O dnevniku, ki ga je omenil Timms, ni bilo duha ne sluha. Pregledal je pisalno mizo in prebrskal vse predalčke, da bi našel skrivno vdolbino, toda brez uspeha.

Pogledal je na uro in bil je presenečen, videč, da je že enajst.

— Ljudje božji, — je dejal na pragu salona, — ali vesta, koliko je ura? Hotel bo že zaprt.

— Sklenila sem ostati tu, — je dejala Molly v zadregi. Sokrates je začuden pogledal njo in brata.

Mladost! Mladost je norost, ki ji je vse na svetu deveta briga, izvzemši glavni življenjski proces. Mladost, ki zna dvoriti celo v domu smrti. Prvič v življenju je Sokrat pomislil, kako čudovit je ta pojav. Popraskal se je po glavi in se na ves glas zasmejal.

— Zakaj se smeješ, Sok? — Spomnil sem se nečesa. Zdaj pa, gospodična Templetonova, mislite si, da sem vaš striček in pojdite spat.

— Nisem vedela, da je že tako pozno, — dejala skesano. — Lahko noč, gospod Smith! Lahko noč, Lexington! — Lexington — je pomislil Sok.

V interesu Mollynega miru je bilo nujno potrebno, da jo Lex spremi do stopnic. Govorila sta še o zelo važnih rečeh, kajti njuno kramljanje se je zavleklo.

— No torej, Lexi, ali si pojasnil kako važno zadevo? — je vprašal Sok, ko se je brat vrnil.

— Zelo važno, — je odgovoril Lex zamišljeno.

Sokrates ga je debelo pogledal. — Najlepše dekle je na vsem svetu, — je dejal Lexington.

— Tega bi ne trdil, dasi priznam, da ni napačna. Zdaj pa pojdij spat. — Si končal svoje delo? — je vprašal Lexington vesel, da more govo-

riti o nečem drugem in ne o Molly Templetonovi.

— Za danes da. Jutri obrnemo pisalni stroj narobe. Rad bi vedel, kaj je Jetheroe slišal.

— Ko je stal za vrati? — Sokrates je priklimal.

— Govorila sva o skrivnem predalčku in o dnevniku.

— Ali misliš, da ga to kaj zanima, — je vprašal Lexington.

— Ne vem, — je odgovoril brat. — Pojdi spat. Pozno je že.

Ko se je Lexington že slačil, je nekdo potkal na vrata.

— Prosto! — je zaklical.

Bil je Sokrates.

— Nekaj mi je prišlo na misel. Obledel plašč in pojdij z menoj v Mandlejevo sobo. Saj te menda ni strah.

— Ni ti najmanj, — je dejal Lexington, dasi mu je bilo nekam tesno pri srcu.

Debelična soba je bila na drugem koncu hodnika, tako da nista šla mimo nje. Ko sta stopila v sobo, Sokrates ni prižgal luči marveč v temi otipal električno svetilko, ki jo je bil našel v kabinetu.

— To je tisto, kar sem hotel najti.

K odprtemu oknu je primaknil stolček.

Postavil je svetilko nani in jo prižgal tako, da se je zasvetilo skozi okno v temo.

— Zdaj pa pojdij v mojo sobo in povej mi, kaj boš videl, — je dejal Sokrates.

Lexington je odšel. Skozi okno se je videl Beli dom.

— Križ božji! — je vzkliknil, kajti okna Belega doma so bila lepo razsvetljena, kakor prejšnjo noč.

Hitel je k Sokratu in mu povedal, kaj je videl.

— Sai sem si mislil, — je dejal Sokrates mirno. — To, kar sva smatrala za signale iz Belega doma, je bil samo odsev svetilke na velikih oknih.

— Torej je signaliziral Mandlej?

Sokrates je priklimal.

— Toda komu?

— Tega ne vem, — je odgovoril Sokrates. Voščil je bratu lahko noč in odšel v svojo sobo.

Lexington je še dolgo sedel pri oknu. Slednjič je legel in kmalu trdno zaspal. Zdelo se mu je, da je v Franciji in da sovražnik napada. Slišal je strašno pesem strojnih pušk, granate so eksplodirale in strupeni plini so se valili proti njemu. Naenkrat je planil nani sovražnik, korenjaški častnik, čigar obraz je bil podoben Jetheroejevemu. Zamahnil je s sabljo in ga težko ranil.

— Zbudi se, zbudi se! — je kričal častnik nad njegovim ušesom. Lexington je odprl zaspane oči. Pred njim je stal Sokrates.

— Vstani, Lexington! Hiša gori!

— Kaj?

— Hiša gori! — je zaklical Sokrates. — Odvedi gospodično Templetonovo iz sobe. Vlomil vrata, če bo treba. Jaz pa pogledam, če je služinčad gori.

— Gori! — je ponovil Lexington in začuden pogledal brata.

Toda takoj je zaslišal prasketanje

gorečega lesa, zagledal je ognjene zublje in goste oblake dima. Soba in hodnik sta bila že polna dima.

Planil je po hodniku in potkal na njena vrata. Ker mu ni nihče odgovoril, je vlomil vrata in planil v sobo.

Ko se je ozrl po sobi, je opazil, da Molly samo napol leži na postelji. Ni pa opazil, da drži v roki v usnje vezano knjigo. V sosedni sobi je že gorelo in v Mollyni je vladala neznosna vročina.

Najbrž je dim Molly omamila, kajti ko jo je vzel v naročje in odnesel mimo švigajočih plamenov na hodnik, ni kazala nobenih znakov življenja. Spodaj so gorela vrata v Mandlejevo sobo in dve ali tri sobe. K sreči plamen še ni bil objel stopnišča, samo veža je bila polna črnega dima, toda vrata so bila na stežaj odprta. Sokrates je stal s služinčadjo na pragu in gledal, kako gori.

— Tu sta, hvala bogu! — je vzkliknil Sokrates, ko se je pojavil Lex z Molly v naročju. — Timms, v predsobi viši več plaščev. Kaj, če bi stopili po nje?

— Poskusim, gospod, — je dejal Timms in planil v gorečo hišo.

Kmalu se je vrnil s polnim naročjem obleke in kmaj je odnesel pete kajti v naslednjem hipu so se podrli stropi in ognjeni zubljji so švigali skozi streho, kakor da je papirnata. Kmalu se je Molly zavedla in opazila, da je zavita v star Mandlejev plašč. Prestrašeno se je ozrla.

— Kaj se je zgodilo? — je vprašala.

— Ah, da, spominjam se — gori, gori! Hotela sem vstati, pa sem morda omedlela.

— Dim je vas omamila, — je dejal Sokrates, ki je flegmatično poiskal svoj plašč, v niem pa cigare.

— Imeniten ogenj, — je dejal in se ozrl na gorečo hišo. — Najbližji gasilci so v Haslemeru in pridejo haš pravčasno, da položijo temeljni kamen nove hiše. Uh! To vam je vročina!

— Kam pojdemo zdaj? — je vprašala Molly, ki si je že toliko opomogla, da je lahko stala.

— Ne vem, — je odgovoril Sokrates in puhnil v zrak oblček dima. Sicer je pa itak vseeno, kam pojdemo.

— Mislite, da je nekdo hišo nalašč zažgal?

Zmajal je z glavo.

— Če bi ne bil največji tepec na svetu, bi sploh ne gorelo, — je dejal ogorčeno. Ni pa pojasnil, zakaj je njegova neumnost odgovorna za požar.

Gasilci so prispeli malo prej, nego je mislil Sokrates, vendar pa dovolj pozno, da niso mogli pomagati. K sreči je imela Molly v hotelu naročeno sobo. Tako sta lahko spravila dekleta na varno in dobila sobo tudi zase.

Sokrates pa ni legel. V širokih hlačah in lovskem suknjiču je stopil k telefonu in se dolgo o nečem posvetoval.

Ko je prišel Lex zjutraj dol, je našel pri bratu brivca.

— Telefoniral sem vrlému Septimu, naj nama prinese obleko, požarno brambo sem pa prosil, naj pošlje izkušene gasilce.

Odmev finančnega škandala v Franciji

Afera zavzema vedno večji obseg. — Kompromitirani so baje tudi nekateri poslanci in ministri. — Bivši finančni minister Klotz osumljen.

Lazar Bloch, duševni oče finančnih operacij «Gazette du France», in njegova ločena žena Marta Hanau sedita že več dni v preiskovalnem zaporu. Francoski listi pišejo v zvezi s to afero o finančnem polomu, ki zelo spominja na Terezo Humbertovo in mahinacije ge. Rochett. Slepertje Marte Hanau in njena ločena žena niso bile posebno genijalne. Sodni izvedenci so rabili samo tri ure, da so predlagali sodišču, naj aretira oba glavna junaka finančnega škandala. Reviziji knjig se je pričela popoldne, drugo jutro sta bila pa Marta Hanau in Bloch že v preiskovalnem zaporu.

Marta Hanau in njen ločeni mož sta iz premožnih trgovskih rodbin. Že med vojno sta vodila trgovske posle in ker nista mogla čez noč obogateti, sta začela snovati velikopotezne načrte. Prišla sta navzkriž z zakoni in že pred leti bi bila morala v ječo, da ju ni rešila amnestija. Načrt ustanovitve «Gazette du France» je zasnovala ona. Spočetka sta hotela služiti denar pošteno, toda konjunktura je bila ugodna za list, ki je propagiral zblizanje narodov in pomirjenje razburjenih duhov. Pred dvema letoma sta imela oba težke skrbi s

kritjem izdatkov za revijo, ustanovljeno z veliko reklamo. Zdaj je v družbah, ki sta jo ustanovila. 21 milijonov osebnih vpisov, deloma v gotovini, deloma v vrednostnih papirjih.

Afera ima tudi politično ozadje. Res je, da je «Gazette du France» nastopala kot glasilo levčarskih strank, da je odpirala svoje predale listu «Quotidien» in da je v levčarskem taboru več uglednih politikov, ki so «Gazette du France» tako ali drugače podpirali. Zelo verjetno je, da se bodo našli ljudje, ki bodo skušali afero politično izrabiti. Interpelacija socialističnega poslanca Chasteneta jasno priča, za kaj gre. Najbrž bodo kompromitirani tudi nekateri poslanci in ministri. Bivšega finančnega ministra Klotza so preneliali v sanatorij, ker je že deli časa bolehal na težki duševni depresiji. Komunistična «Humanité» pa poroča, da so prepeljali Klotza v sanatorij iz previdnosti, ker je zapleten v afero «Gazette du France» in sicer v zadevi čeka za en milijon frankov. V zvezi z afero «Gazette du France» je osumljen tudi bivši ravnatelj največjega francoskega koncena železne industrije «Creuzot» grof de Courville.

Največja dedščina sveta

Znani ameriški sportnik, finančnik in mecen Payne Whitney je zapustil največje premoženje, kar jih pozna zgodovina dednega prava. Ameriški davčni uradi so se seveda zanimali za Whitneyjevo premoženje, kajti tudi v Ameriki skrbi država, da iztisne iz prebivalstva čimveč davkov. Ugotovili so, da znaša Whitneyjevo premoženje 194.328.514 dolarjev v nepremičninah in blagu, v gotovini pa 138.893.655 dolarjev. V Ameriki so sicer še drugi bogataši, ki imajo več denarja, toda ti še žive.

V nasprotju z drugimi ameriškimi milijonarji Whitney ni bil selfmademan. Že po svojem očetu je podedoval veliko premoženje. Mnogo je zaslužil z gradnjo cestnih železnic in bančnimi spekulacijami. Bil je upravnik svetnih mnogih industrijskih podjetij. Mnogo je podedoval tudi po svojem stricu Oliverju Paynu, ki je bil med ustanovitelji znane Standard Oil Company. Oženil se je s hčerko bivšega zunanega ministra Haysa in s tem se je njegovo bogastvo še povečalo. Že več let pred svojo smrtjo je poskrbel, da zapusti svoji ženi 54 milijonov dolarjev. Njegova hčerka je poročena z milijonarjem Paysonom, njegov sin je pa bankir. Oba bosta dobivala samo na obrestih po 27 milijonov dolarjev letno. Pa tudi davčni uradi so veseli Whitneyjeve

dedščine, saj dobe 20 milijonov dolarjev, a država Newyork 15 milijonov.

Ker Whitney ni imel posebnih skrbi s kopičenjem milijonov, se je navdušeno pečal s sportom. Bil je tudi velik dobrotnik, toda svoje plemenitosti ni nikoli obehal na veliki zvon. V oporoki je določil 45 milijonov dolarjev v dobrodelne namene. Svojemu prijatelju, pisatelju Dunny je zapustil pol milijona. Umrl je nagle smrti. Igral je na svojem posestvu na Long Islandu tenis in zadela ga je kap. Star je bil šele 51 let.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Božično darilo

„GRITZNER“ in „ADLER“

je kvalitetni šivalni stroj, najlepše opreme, edina tovarniška zaloga pri JOSIP PETELINC LJUBLJANA Nizke cene. Plačljivo tudi na obroke

PUH - PERJE R. MIKLAUČ LJUBLJANA

Tovarna umetnega cvetja in mrtvaških prtov

F. STERN, Zagreb ILICA 44. preje Mira Pajčolani (šla:ere) za neveste

TOVARNA PERILA

GENICA VOJSKA, Ljubljana,

Gosposka ulica 16,

izdeluje najfinejšo moško in damsko perilo, pijsame in bluze. Delavsko perilo vedno v zalogi. Najnovejši izum modernika (steznik) za dame. Sprejema se gumbnice in entlanje na stroj v najkrajšem času.

Snežne cevle in galose

sprejema v popravilo trdke

Matija Trebar, Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 6.

108/7

Puhasto perje

razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg po Din 38 kg. Izkoristite priliko, dokler traja zaloga. L. Brozović, Zagreb, Ilica 82. Kemiška čistilnica perla.

109/7

Mesarija in gostilna

dobro idoč, se da takoj v najem.

Kranj št. 152.

2725

40—60.000 Din posojila

da mirna stranka za stanovanje, obstoječe iz 2—3 sob, kuhinje in pritiklin v Ljubljani ali na periferiji mesta Vknjižba na prvo mesto. Vseletve januarja ali februarja 1929. Pisemne ponudbe je poslati na upravo lista pod «Suhno stanovanje»/2720.

Gozdno posestvo

z lastnim lovom prodam pod ugodnimi pogoji. Posestvo v izmeri čez 200 orolov, od tega okoli 185 orolov gozda s hišo in gospodarskimi poslopji ter s kompletnim inventarjem. — Pisemne ponudbe na poštni predal št. 59, glavna pošta v Mariboru.

2723

Za božična in novole'na darila

priporoča trdka

2721

F. M. SCHMITT

cenj. občinstvu veliko zalogo vsakovrstnih igrač, galanterijskega blaga, ročnih torbic, aktovk, šatulj, jedilnega, orodja, športnih predmetov, perila, rokavic, nogavic, kravat, vezenin, toaletnih potrebščin i. t. d.

Znižane cene!

Postrežba točna!

Čaj „Dva Lengera“

V ORIGINALNEM PAKOVANJU ZNANE

SVETOVNE RUSKE FIRME

GUBKIN - KUZNECOV

osnovane 1843. l. v Moskvi.

Z analizo je potrjeno, da čaju ni pridejana nobena primes ali barva.

Prodaja se v vsaki boljši kolonijalni prodajalni.

Generalno zastopstvo

«Slovenska Učajamnost»

Beograd, Frankopanova 24. — Fab 136.

Cenik na zahtevo pošljemo samo trgovcem.

Centrala:

The Asiatic Trading Corporation, London

Potrti globoke žalosti naznanjamo tužno vest, da je naš srčno ljubljani, blagi soprog, oče, brat, tast, stric in svak, gospod

Viljem Gebauer nadučitelj v pok.

v ponedeljek 10. decembra ob ¼ 20. uri nenadoma preminul.

Pogreb bo ob ¼ 16. uri v sredo 12. dec. 1928.

Št. Jernej, 11. decembra 1928.

Žalujoče rodbine:

Gebauer, Korač, Saje in Zemljak.